

TeVocht Wandelroute 011: Rondje Loon – Taarlo (Dr)

Een wandeling door het Nationaal Park Drentsche Aa

Jos van der Heijde

De wandeling die hier wordt beschreven is uit die serie Knapzakroutes. Dit zijn routes die je langs de mooiste plekken in Drenthe brengen. Deze wandeling komt grotendeels overeen met Knapzakroute K30: Loon-Taarlo. Andere Knapzakroutes zijn verkrijgbaar via www.inboekvorm.nl en bij diverse VVV-kantoren.

Nationaal Park Drentsche Aa

Deze rondwandeling voert je door het Nationaal Park Drentsche Aa. Je loopt door het historische beekdallandschap met zijn rijk gevarieerde natuur, door de esdorpen Loon en Taarlo met hun oude boerderijen, kom je langs twee hunebedden en enkele tientallen grafheuvels, door het natuurreserveaat Kampsheide en loop je langs de flanken van het Balloërveld.

Het Nationaal Park Drentsche Aa is een uniek nationaal park: waar een NP normaliter een bijzonder natuurgebied omvat, bestaat dit park voor meer dan de helft uit landbouwgrond en heeft het 21 dorpen en gehuchten binnen zijn grenzen. De volledige naam luidt dan ook: 'Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa'. Het bijzondere aan dit gebied is dat het landschap in de loop der eeuwen vrijwel niet is veranderd en zijn oorspronkelijke vorm grotendeels heeft behouden.

Het landschap heeft zijn vorm gekregen in de derde ijstijd (Salien). Toen bereikte het landijs Nederland nét en aan de rand daarvan duwden ijstongen zand en grind opzij, waardoor hogere ruggen werden gevormd met daartussen brede geulen en dalen. Na het smelten van het ijs ontstonden er stroompjes in die dalen en werd daar vruchtbaarder grond afgezet. Hier begon de eerste landbouw; op de armere ruggen ontstonden bossen.

'De' Drentsche Aa bestaat eigenlijk niet, tenminste niet in Drenthe. Alleen de bovenloop in Groningen heet zo, maar in feite gaat het om een stelsel van verschillende stroompjes en beekjes met ook nog eens verschillende namen voor verschillende delen van eenzelfde beek. En de naam 'beek' kom je ook niet tegen: in Drenthe heet zo iets een diep, een Aa, een laak of een loop.

Routebeschrijving

Deze route is 19 km lang, waarvan ruim driekwart onverhard. Een overzichtskaartje is te vinden op de laatste bladzijde. Een inzoombare gedetailleerde kaart is te bekijken on-line (<http://www.afstandmeten.nl/index.php?id=2257957>), of op de website van TeVoet als TeVoet Wandelroute 010 (www.tevoet.nl/wandelroutes)

De wandeling begint in het centrum van Loon bij De Herberg van Loon (Gasterenseweg 1, 9409 TJ Loon).

Loon is een oud dorp, waarschijnlijk al bewoond in de 10e eeuw. In die tijd stichtten kloosters en bisschoppen op veel plaatsen in Drenthe boerderijen en brachten het land tot ontwikkeling. Loon was oorspronkelijk een belangrijke plaats, pas ver na de middeleeuwen werd het voorbij gestreefd door Assen.

In een esdorp staan de boerderijen bij elkaar in het dorp. Het omringende land werd gezamenlijk in cultuur gebracht, de landerijen werden gepacht door de boeren. Het land werd gebruikt voor landbouw of schapenteelt; de schapen werden elke dag via de schapendriften naar de velden gebracht. Om uitputting te voorkomen werd regelmatig gewisseld van grondgebruik. Je passeert de oudste twee boerderijen van Loon, die staan aan de Markeweg (kaartje A).

Van Loon naar Taarlo

Vanuit Loon volg je de linkeroever van het Loonediep, overgaand in het Taarloosche Diep (kaartje B). Langs het Diep lagen de weidegronden en hooilanden; links op de hogere gronden de Looner Esch met zijn landbouwakkertjes. Na de ruilverkavelingen in de vorige eeuw is de kleinschaligheid grotendeels verdwenen; gelukkig heeft het Diep zijn oorspronkelijke meanderende loop en groene oevers goddeels behouden.

Opvallend zijn de houtwallen tussen de wandelroute en het Diep. De wallen in langsrichting dienden vooral als veekering; de dwarswallen werden aangelegd toen in de 17e eeuw het gemeenschappelijk gebruik van de gronden was afgelopen en het beekdal onder de markegenoten werd verdeeld.

Na het kruisen van de Taarlose Weg kom je bij het Taarlose Veentje, een pingoruïne (kaartje C). Zo'n ruïne ontstond in de laatste ijstijd doordat grondwater bevroor, uitzette en grond opzij duwde; na het dooien bleef een inzinking in het land over.

Direct na het Taarlose Veentje kom je op de Heirweg. Ga hier eerst even 400 m naar links voor het hunebed van Loon (kaartje D). Daar ook een mooi zicht op de Looneresch. Een magische plaats, dat wist het Trechterbekervolk zo'n 5000 jaar geleden al.

Dan terug over de Heirweg en rechtdoor naar Taarlo. De Heirweg is een van de oudste doorgaande wegen van Drenthe, een belangrijke verbinding tussen Groningen en het zuiden van het land in de tijden dat de moerassen in het oosten en westen belangrijke obstakels waren.

Ook Taarlo is een esdorp. Het bijzondere van Taarlo is dat op de brink nog een dobbe ligt, een kuil waarin water kon worden verzameld dat kon dienen als drinkplaats voor het vee en als bluswater (kaartje E). Taarlo is mogelijk het oudste nog bestaande dorp van Drenthe: het werd al in de 9e eeuw in een oorkonde genoemd.

Van Taarlo naar de Kampsheide

Direct na Taarlo steek je het Taarloosche Diep over en ga je langs de rechteroever verder. In de omgeving van de Gasterense Weg loop je dicht langs het (inmiddels weer) Loonediep

(kaartje F) en heb je een goed zicht op de soorten- en kruidenrijkdom van de natte groenlanden. En op het sterke meanderen van de beek – je ziet aan de begroeiing het verloop daarvan en de bochtafsnijdingen die daarbij horen.

Links van de route ligt het Ballooërveld: een groot heideveld gelegen op een plateau ontstaan in de ijstijd. Dan kom je vlak langs het Loonerdiep en kijkt links tegen de Ballooëres op: een hoogteverschil van zo'n 5 m. Dan een stukje langs de Ballooërweg (kaartje G): daar staat nog een serie fraaie iepen. De iep (of olm) kwam in de oerbossen in deze streek veel voor. Helaas zijn in het hele land in de vorige eeuw veel bomen slachtoffer geworden van de iepziekte; hier staat nog een aantal.

Even later kom je op de rand van de es langs het Ballooër hunebed (op kaartje bij H); met zijn negen dekstenen één van de grotere hunebedden in Drenthe. In de zesde deksteen zie je een aantal kunstmatige putjes: cupmarks, waarschijnlijk aangebracht ten behoeve van offerrituelen. Ze zijn 3000-4000 jaar oud.

De Kampsheide is een zeer gevarieerd natuureservaat met heideveldjes, kletsnatte stukken heide, een ven, jeneverbesstruwelen, stubben, natte madelanden, houtwalletjes en oude eiken- en beukenbossen: Drenthe in het klein. Maar ook een gebied dat tussen 3500 v.Chr en het begin van onze jaartelling al permanent bewoond was, getuige de 44 grafheuvels, de urnenvelden, de *celtic fields* en de akkertjes uit de ijzertijd.

Van Kampsheide naar Loon

Even na de Kampsheide loop je een stuk over het tracé van de oude spoorlijn van de Noord-Ooster Lokaal Spoorweg van Assen naar Gieten en verder (kaartje I). Deze spoorlijn was tot 1948 in gebruik voor personenvervoer. Direct na de brug over het Deurzerdiep ga je over een houten pad door de drassige oeverlanden van dat Diep. Je komt langs het Poepenhemeltje (kaartje J), mogelijk een vestingwerkje van 'Bommen-Berend' uit 1672 (of een schuilplaats van de 18de eeuwse marskramers uit Duitsland?).

Dan langs de buitenrand van Assen naar het Dijkveld, een oud militair gebied. 'Oud': vanaf de 17-de eeuw hield de Asser schutterij hier zijn schietoefeningen, tot in de 20ste eeuw was het een militair oefenterrein. Vervolgens wandel je een stuk langs het Omleidingskanaal (kaartje K): een verbinding tussen het Deurzerdiep en het Asser Havenkanaal om de waterhoeveelheid in het Loonerdiep te reguleren.

Het laatste stukje brengt je terug naar Herberg van Loon met nog even een ommetje langs de Looner es.

Twee rondjes in plaats van één

De route kan gemakkelijk in twee ongeveer even lange rondes worden verdeeld: ga voor een noordelijke ronde bij punt G op de Ballooërweg rechtsaf terug naar het startpunt, en voor een zuidelijke ronde vanaf het startpunt in Loon via de Ballooërweg naar punt G.

